

ІДУТЬ ДО МУЗЕЮ ЛЮДИ

Неподалік містечка Монастириськ, у мальовничому закутку Тернопільщини, розкинулося незвичайної краси село Велеснів. Воно відоме тим, що тут народився вчений зі світовим ім'ям, академік Всеукраїнської Академії наук Володимир Михайлович Гнатюк. Про гідне подиву життя вченого розповідає експозиція меморіального музею. Понад 1100 експонатів виставлено в експозиції музею, майже 2,5 тисячі зберігається у його фондах. А крім того – солідна наукова бібліотека.

Відкрився музей 31 травня 1969 року. Не минуло й року, як музеєві за успіхи в роботі було присвоєно звання народного, а згодом він став одним із переможців Всесоюзного огляду-конкурсу музеїв (1970 р.).

У 1971 р. він став центром святкування 100-річчя від дня

народження В.Гнатюка. Тоді ж перед будинком музею встановлено погруддя вченого (скульптор Л. Біганич, архітектор В.Блюсюк), а музей почав функціонувати як відділ Тернопільського краєзнавчого музею.

У вестибюлі – меморіальна дошка з барельєфом Гнатюка (скульптор Б. Романець). На ній висічені слова І. Франка: "В. Гнатюк, феноменально щасливий збирач всякого етнографічного матеріалу, із яким не зрівняється, напевно, жодний із наших ста-

рих збирачів". Мовознавець, літературознавець, мистецтвознавець, перекладач, публіцист, славіст, Володимир Гнатюк у першу чергу був фольклористом і етнографом.

Експозиція розміщена в семи кімнатах. Матеріали першої охоплюють дитячі і студентські роки Володимира (1871–1898 рр.). Тут – унікальні фотографії батьків вченого, а також знімки, що запам'ятали Гнатюка під час навчання у гімназіях, Львівському університеті. Увагу привертає виготовлений руками батька рушник.

Експонати освітлюють формування демократичних поглядів молодого вченого, його невтомну діяльність на посадах голови студентського товариства "Академічна громада" і ювілейного Франківського комітету (експонується оригінал запрошення на вечір, що відбувся у Львові 30 жовтня 1898 р.). У вітри-

ні – подарунок музею від чеського україніста, друга Гнатюка Ф. Главачека – перекладена ним на чеську мову (до речі, вперше) повість Франка "Voac constrictor".

У другій кімнаті (1895–1897 рр.) зібрані матеріали, що розповідають про початок наукової діяльності Володи-

мира Гнатюка: формування його матеріалістичних поглядів на народну творчість, фольклорні записи в деяких селах.

Експозиція третьої кімнати (1899 – 1903 рр.) присвячена дослідженням Гнатюка у так званій Угорській Русі і в деяких українських поселеннях.

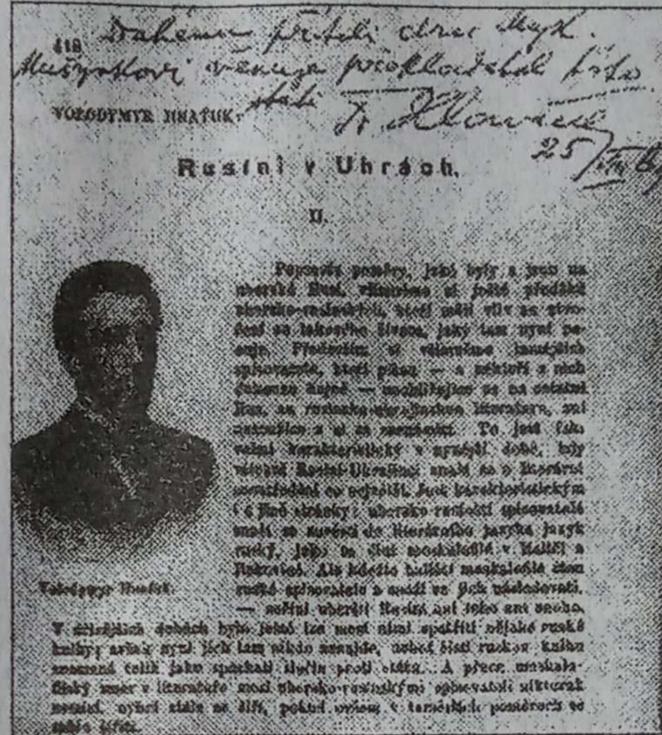
Вчений здійснив у цей шість експедицій. Результати їх

вражають: з-під його пера вийшло шість об'ємних томів, що містять 837 творів народної прози, 587 пісень і весільних обрядів. А крім того – ряд статей.

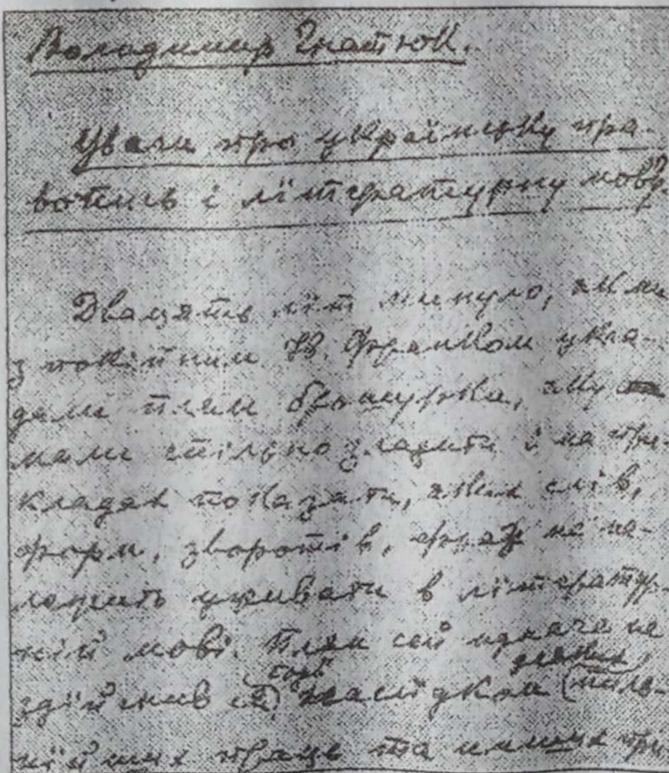
Тут же – експонати-реліквії: карти угорських провінцій із власноручними позначками дослідника.

Експозиція розповідає, що вчений-інтернаціоналіст підтримував тісні творчі зв'язки з етнографами інших країн. Він перекладав російські, польські, болгарські, шведські твори на українську мову.

Великий період життя і творчості Гнатюка освітлює експозиція четвертої кімнати (1904–1926 рр.). Вражає обсяг наукової і суспільної роботи, виконаної Гнатюком, діапазон його творчих інтересів. В експозиції – відомі фольклорні збірники Гнатюка "Коломийки", "Гаївки", "Колядки і щедрівки", а також "Українські народні байки" (з автографом вченого). Музейну експозицію доповнюють численні предмети побуту, (Закінчення на 4 стор.).

На фото: перша праця В.Гнатюка, опублікована за кордоном (1899 р.).

На фото: сторінка із рукопису В.Гнатюка (1924 р.).

ІДУТЬ ДО МУЗЕЮ ЛЮДИ

(Закінчення. Поч. на 3 ст.).

зібрані в етнографічних областях, з якими була пов'язана діяльність Володимира Гнатюка.

Матеріали п'ятої кімнати – про оцінку творчої спадщини вченого, вшанування його пам'яті. Тут зібрані праці, окремі публікації вітчизняних дослідників, присвячені пам'яті В. Гнатюка. Вперше глибоку оцінку його життя і творчості дав у некролозі, розміщеному в часописі "Україна" (1926 р.), академік М. Грушевський. В експозиції – статті українських радянських вчених, перша монографія про етнографа киянина М. Яценка "Володимир Гнатюк. Життя і фольклористична діяльність" (Київ, 1964 р.). Експозиція кімнати розповідає також про розвиток народної творчості на батьківщині В. Гнатюка, художньої самодіяльності, теперішніх місцевих збирачів народної творчості, відродження українського вертепу, колядок і щедрівок, заснування обласного огляду-конкурсу фольклорних ансамблів імені В. М. Гнатюка.

Шоста і сьома кімнати – меморіальні. Зібрані тут речі, що раніше належали Володимирові Михайловичу або його родичам, меблі,

ЛЮДИ

відтворюють львівської квартири, допомагають уявити її господаря, що, за словами його сучасника М. Могильницького, був "скромний до величної простоти й у цьому нагадував духовну уяву І. Франка".

Щодня етнографічно-меморіальний музей Володимира Гнатюка у Велесневі, перетворений нині в значний культурний центр, приймає гостей із різних куточків нашої країни, з-за кордону.

Ігор ГЕРЕТА, директор Інституту Національного Відродження України, голова Тернопільського осередку наукового товариства ім. Шевченка.

різноманітні предмети вжитку, твори мистецтва певною мірою атмосфери його гостинної

На фото: будинок у Львові, де жив і працював В. Гнатюк.